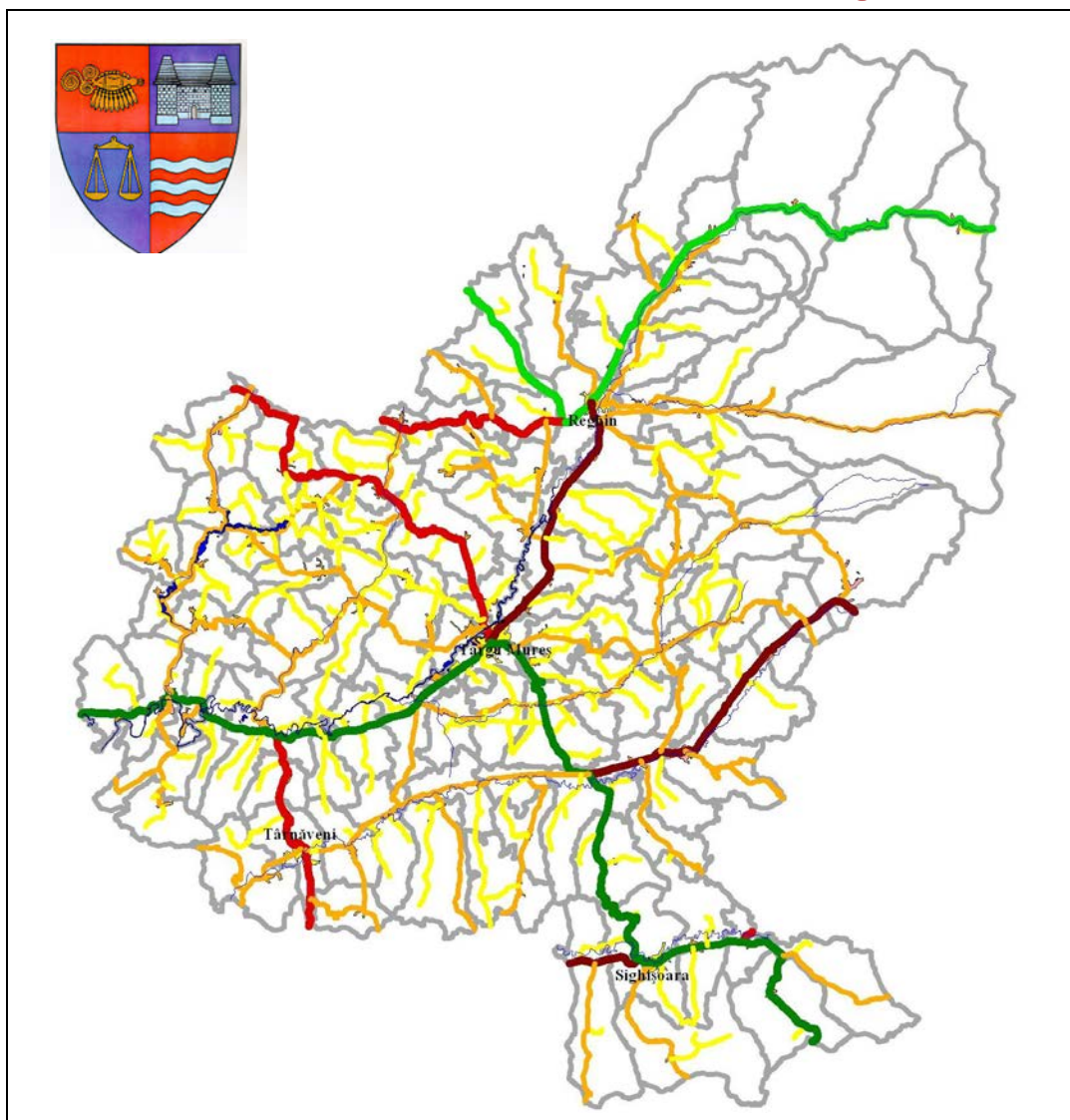

REACTUALIZARE P.A.T.J. MUREȘ

PROIECTANT: UNIVERSITATEA „BABEȘ-BOLYAI” CLUJ-NAPOCA
FACULTATEA DE GEOGRAFIE

PARTEA II. DIAGNOSTIC PROSPECTIV GENERAL.
DISFUNȚIONALITĂȚI, PROBLEME ȘI PRIORITĂȚI
VOLUMUL VIII

**STRUCTURA TERITORIULUI.
STRUCTURA SOCIO-DEMOGRAFICĂ.
STRUCTURA ACTIVITĂȚILOR ECONOMICE.
2012**

REACTUALIZAREA PLANULUI DE AMENAJARE A TERITORIULUI JUDEȚEAN, JUDEȚUL MUREȘ

Partea a II-a

Diagnostic prospectiv și general.

Disfuncționalități, probleme și priorități

Volumul VIII

11. Structura teritoriului. Structura socio-demografică. Structura activităților economice.

BENEFICIAR: CONSILIUL JUDEȚEAN MUREȘ

PROIECTANT: UNIVERSITATEA „BABEȘ-BOLYAI” CLUJ-NAPOCA
FACULTATEA DE GEOGRAFIE

2012

COLECTIV DE ELABORARE

Director de proiect:	prof. univ. dr. geogr.-urb. Jozsef Benedek
Director de proiect-adjunct,	
Responsabil pentru baza de date:	lector dr. Titus Man
Consultanți științifici:	prof. univ. dr. geogr.-urb. Pompei Cocean prof. univ. dr. Nicolae Ciangă arh. Gheorghe Elkan conf. univ. dr. arh. Radu Călin Spânu
Cadru natural:	prof. univ. dr. Dănuț Petrea prof. univ. dr. Ioan Aurel Irimuș asist. univ. Zoltan Pal
Potențialul economic:	conf. univ. dr. ec. Dana Bako lect. dr. Alexandru Păcurar lect. dr. Sorin Filip asist. univ. ec. Ștefana Varvari ec. Marius Cristea
Populație:	conf. univ. dr. Voicu Bodocan lect. dr. Filip Ipatiov
Rețeaua de localități:	lect. dr. Raularian Rusu
Infrastructura teritorială:	conf. univ. dr. Vasile Zotic lect. dr. geogr.-urb. Puiu Viorel lect. dr. Mihai Vodă
Reabilitarea, protecția și conservarea mediului:	conf. univ. dr. Liviu Muntean conf. univ. dr. ing. Radu Mihăescu lect. dr. geogr.-urb. Iuliu Vescan
Rolul microregiunilor în dezvoltarea județului Mureș:	lect. dr. ec. Reka Horvath dr. Daniel Pop
Planșe, baza de date:	lect. dr. Titus Man lect. dr. Ioan Fodorean asist. univ. Ciprian Moldovan

Cuprins

11. STRUCTURA TERITORIULUI. STRUCTURA SOCIO- DEMOGRAFICĂ. STRUCTURA ACTIVITĂȚILOR ECONOMICE.	4
Structura teritoriului	4
11.1. Disfuncționalități ale cadrului natural și ale mediului	4
11.2. Disfuncționalități ale rețelei de localități	17
11.3. Disfuncționalități ale infrastructurii tehnice	21
Structura socio-demografică	27
11.4. Disfuncționalități demografice în județul Mureș	27
11.5. Elemente de prognoză a populației județului Mureș	29
Structura activităților economice	39
11.6. Disfuncționalități economice	39

11. STRUCTURA TERITORIULUI. STRUCTURA SOCIO-DEMOGRAFICĂ. STRUCTURA ACTIVITĂȚILOR ECONOMICE.

Scopul principal al acestei părți din lucrarea „Reactualizarea PATJ, județul Mureș” este punerea în evidență a principalelor disfuncționalități teritoriale care au rezultat în urma efectuării analizei situației existente. Disfuncționalitățile sunt grupate în funcție de domeniile-țintă și au făcut posibilă efectuarea unei diagnoze echilibrate în ceea ce privește obiectivele de dezvoltare, care urmează să fie formulate în partea a treia a lucrării. În vederea realizării unei perspective corecte asupra problemelor ce există și care trebuie soluționate la nivelul județului Mureș, am efectuat o anchetă de teren care ne-a ușurat sarcina de a verifica dacă diagnoza efectuată în „condiții de laborator” se reflectă la nivelul așteptărilor existente în rândul populației.

STRUCTURA TERITORIULUI

11.1. Disfuncționalități ale cadrului natural și ale mediului

Majoritatea elementelor cadrului natural nu prezintă disfuncționalități în sine, ca și elemente structurale, adică constitutive ale spațiului geografic, datorită faptului că ele sunt rezultatul evoluției unor factori naturali, a căror acțiunea negativă nu poate fi îndepărtată de către acțiunea umană (relief, caracteristicile climatului, potențialul natural al solului și subsolului, litologia și morfotectonica, rețeaua hidrografică, resursele de apă, vegetația, fauna).

Disfuncționalitățile naturale majore din județul Mureș sunt de origine hidrologică. Pe primul loc se află inundațiile care afectează luncile râurilor principale: Mureș, Târnavă Mare, Târnavă Mică, la care se adaugă afluenții lor principali: Niraj, Lunca, Lechnița. Sunt frecvente și inundațiile torențiale. Sunt afectate mari suprafețe de teren agricol de bună calitate (cca. 40 000 ha), căile rutiere și cele feroviare, diferite obiective economice, precum și gospodăriile.

Pădurile au o distribuție nefavorabilă, fiind situate pe culmile dealurilor, în loc de versanții cu energie mare de relief, fapt care favorizează apariția ravenelor. Principala

cauză a apariției inundațiilor este degradarea continuă a fondului silvic. Din acest motiv, refacerea fondului silvic ar reduce pericolul inundațiilor.

Din structura geologică și dinamica neotectonică a județului Mureș derivă o disfuncționalitate majoră, anume prin prezența straturilor de argile, argile mărnose, marne argiloase dispuse moniclinale se favorizează declanșarea unor alunecări masive de teren de tip „glimee” atât în Câmpia Transilvaniei cât și în zonele de deal și podiș.

Compoziția chimică a depozitelor geologice și structura litologică a determinat un deficit de apă freatică și de adâncime.

Situarea părții de vest a județului în „umbra” Munților Apuseni face resimțită influența foehnului, caracterizată prin reducerea precipitațiilor sub 420 mm.

Caracterul depresionar al teritoriului face ca inversiunile de temperatură să fie frecvente și de lungă durată.

Analiza diagnostic (SWOT) – cadru natural, mediu

Puncte tari (S)	Puncte slabe (W)
<ul style="list-style-type: none"> • Localizarea geografică favorabilă; • Potențialul natural variat (gaz metan, roci utile, sol fertil, climat moderat, resurse de apă, resurse culturale, potențial uman); • Preocuparea comunității locale și a autorităților față de diminuarea degradării mediului; • Implicarea factorilor de decizie la nivel național și regional în acțiunea de reabilitare de mediu; • Existența structurilor instituționale de bază în domeniul protecția mediului; • Implementarea programelor de dezvoltare, privind managementul integrat al resurselor de apă și managementul integrat al deșeurilor; • Monitorizarea și evaluarea permanentă a factorilor de mediu; • Varietatea și bogăția biodiversității; • Implicarea activă a factorilor de 	<ul style="list-style-type: none"> • Poluarea cu metale grele și substanțe acide; • Magnitudinea și intensitatea impactului antropic asupra mediului (impacte directe, indirecte, vizuale și cumulative); • Relativa lipsă de interes față de declinul calității mediului; • Degradarea calității vieții și scăderea nivelului de trai (sărăcia accentuată, rata relativ înaltă a șomajului) în zonele defavorizate; • Poluare aerului și poluarea fonică produsă de traficul rutier din marile aglomerări urbane: Târgu Mureș, Reghin, Sighișoara; • Rețele de alimentare și distribuția apei cu vechime de peste 30 de ani și pierderi de 30-35%; • Stații de epurare a apelor uzate insuficient modernizate sau inexistente; • Nivelul redus de ape uzate epurate conforme; • Infrastructura edilitară uzată fizic și moral; • Prezența siturilor poluate „istoric”;

<p>decizie în aplicarea politicilor și a planurilor de acțiune pentru protecția mediului;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Experiență în aplicarea de proiecte finanțate din fonduri internaționale și naționale, în domeniul protecției mediului; 	<ul style="list-style-type: none"> • Sistemul actual de monitorizare nu acoperă integral teritoriul administrativ al județului; • Infrastructura precară pentru colectarea, transportul și eliminarea deșeurilor; • Nivelul redus al colectării selective a deșeurilor, al reciclării și valorificării acestora; • Depozite de deșeuri neconforme cu standardele sanitare; • Traficul rutier greu intens în zonele urbane și în proximitatea ariilor naturale protejate; • Slaba conștientizare a populației și a agenților economici privind managementul ariilor protejate; • Resursele financiare și umane scăzute pentru managementul ariilor protejate, a speciilor și habitatelor de interes comunitar; • Inexistența unui sistem coerent de informare a publicului cu date privind starea mediului; • Neaplicarea codului bunelor practici în agricultură; <ul style="list-style-type: none"> • Utilizarea în cantități mari a îngrășămintelor chimice și a pesticidelor din grupa I și a II-a de toxicitate, pentru fertilizare, respectiv combaterea bolilor și a dăunătorilor; • Lipsa intervențiilor de urgență pentru asigurarea siguranței structurale, a gospodăririi apelor și la seism;
Oportunități (O)	Pericole (T)
<ul style="list-style-type: none"> • Îmbunătățirea mediului local prin măsuri de diminuare a poluării industriale; • Creșterea implicării agenților economici locali (SC Azomureș SA) în acțiunile de protecție a mediului; • Elaborarea unui plan/politică de mediu pe termen lung și implementarea teritorială; • Creșterea gradului de participare al opiniei publice în procesele de luare a deciziei; • Implicarea comunității locale în acțiunile de reabilitare de mediu; 	<ul style="list-style-type: none"> • Măsuri non-integrative și disperate de reabilitare a calității mediului; • Creșterea poluării industriale și apariția de efecte cumulative; • Utilizarea improprie a fondurilor naționale și internaționale alocate pentru reabilitarea mediului; • Deprecierea calității vieții în contextul declinului de mediu; • Producerea de accidente tehnologice cu efecte de mediu importante; • Presiunea crescândă pe care creșterea economică o are asupra factorilor de mediu (aer, apă, sol) și asupra conservării

<ul style="list-style-type: none"> • Atragerea de fonduri naționale și internaționale pentru îmbunătățirea calității mediului și a vieții; • Posibilitatea accesării de fonduri prin programele europene care vizează infrastructura de mediu; • Aplicarea principiului parteneriatului în luarea deciziilor și a schimbului de informații în domeniul protecției mediului; • Introducerea celor mai bune tehnologii (BAT) disponibile în infrastructura de mediu, în conformitate cu legislația în vigoare; • Creșterea eficienței utilizării resurselor naturale și a energiei; • Introducerea pe scară largă a surselor regenerabile de energie; • Utilizarea indicatorului “ciclu de viață al produsului” în conceptul managementului integrat al deșeurilor; • Dezvoltarea pieței de reciclare a deșeurilor /materiei prime rezultate din procesarea deșeurilor; • Implementarea sistemului de management de mediu la nivelul agenților economici, din punct de vedere legislativ, structural și organizatoric • Dezvoltarea de parteneriate public-private pentru sectorul de mediu; • Utilizarea potențialului ariilor protejate în dezvoltarea ecoturismului, turismului cultural și turismului balneoclimateric. 	<p>biodiversității;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Poluarea factorilor de mediu (aer, apă, sol) și pericolul degradării florei și faunei în zonele protejate, din cauza turismului necontrolat; • Fragmentarea habitatelor din cauza dezvoltării infrastructurii; • Neînțelegere (datorită lipsei educației ecologice) a rolului și potențialului ariilor protejate în dezvoltarea socio-economică; • Pericolul apariției accidentelor majore și a amenințărilor fenomenelor naturale imprevizibile; • Nerespectarea reglementărilor urbanistice în dezvoltarea localităților; • Creșterea decalajului de dezvoltare între centrele urbane care beneficiază de finanțări și localitățile mici și mijlocii care nu au acces la finanțarea privind protecția mediului.
--	--

Evidențierea disfuncționalităților și direcții de acțiune

Fundamentarea strategică (premisele strategiei)

Pe baza evaluării factoriale a stării mediului am realizat o analiză sectorială de tip diagnostic (SWOT) al cărei principal scop este de a evidenția disfuncționalitățile specifice ale acestui domeniu, în vederea trasării liniilor directoare de acțiune.

Analiza SWOT este rezervată problemelor impuse de acțiunile de reabilitare, reabilitare și planificare a mediului înconjurător (suporturi, obiective, strategii și actori) în contextul dezideratului de dezvoltare durabilă a județului Mureș.

Reabilitarea și planificarea sunt acțiuni care caută să îmbunătățească și să protejeze calitatea mediului unui teritoriu atât prin gestionarea stării mediului înconjurător (reabilitare, transformare) cât și prin segregarea activităților umane care sunt incompatibile cu menținerea calității mediului înconjurător local.

Ca atare, scopul unei astfel de acțiuni poate urma două direcții:

- ***îmbunătățirea calității factorilor de mediu (abiotici, biotici și antropici)*** și a stării mediului în virtutea realizării unei dezvoltări durabile în teritoriu;
- ***valorificarea sau conservarea unor „bunuri” de mediu cu semnificație locală, regională și națională*** (gaz metan, arii protejate, obiective turistice, istorice și culturale).

Planificarea mediului este de tip vertical (sectorial), poate fi aplicată la nivel local și ține cont de contextul teritorial și legislativ existent în România. Obiectul planificării este reprezentat de mediul înconjurător (la care se adaugă comunitatea locală) iar subiectul planificării este reprezentat de organismul guvernamental sau grupul de experți însărcinați cu realizarea unor planuri și programe de mediu (la nivel local și regional).

Reamintim faptul că acțiunile de planificare sunt viabile în contextul mai larg al dezvoltării durabile, privită ca principală alternativă de dezvoltare în viitor. Toate acțiunile de planificare trebuie să țină cont de starea mediului din județul Mureș, de resursele existente și de problemele teritoriale care trebuie satisfăcute. În acest context, perioada planificării (orizontul de timp în viitor) este dependentă de strategiile și obiectivele stabilite în urma procesului de luare a deciziei la nivel național și județean.

Finalitatea procesului de planificare (planul/proiectul de mediu și implementarea lui) este rezultatul unor studii realizate de către echipe interdisciplinare (specialiști în planificare teritorială, justiție, teoria deciziei, economie, geografie fizică, ecologie, toxicologie, evaluarea și luarea deciziei etc).

În contextul tranziției economice din România, rezolvarea multora din aceste probleme suferă constrângeri generate de resurse financiare insuficiente și prost gestionate la care se adaugă complexitatea disfuncționalităților de mediu, economice și

sociale (ex. închiderea SC Azomureș SA Târgu-Mureș ar avea consecințe sociale și economice serioase pentru comunitatea locală).

Contextul legislativ, economic și social actual este dominat în general de soluții și măsuri de diminuare a poluării dar îngreunează punerea în practică a priorităților de intervenție, neglijează riscurile implementării programelor de mediu, alterează avantajele și modifică etapele de rezolvare a problemelor curente (în localitățile rurale și urbane) și moștenite (la Târgu-Mureș).

Din această perspectivă, cadrul general al planificării mediului în contextul dezvoltării teritoriale a județului cuprinde următoarele direcții de acțiune:

- redimensionarea dezvoltării economice și reorientarea tehnologică (prin conservarea și valorificarea eficace a resurselor) a activităților industriale către ramuri slab poluante și spre turism durabil (Sighișoara, Daneș, Târgu-Mureș);
- reducerea poluării industriale și sociale (locuri de muncă, alimente, apă, energie, condiții sanitare) în ariile urbane (Sighișoara, Târgu-Mureș) și tehnogene (Târnăveni);
- conservarea și sporirea bazei de resurse locale (gaz metan, resurse culturale și turistice, capital uman);
- implementarea normelor și sistemelor de management de mediu la nivelul obiectivelor economice care se constituie în principalele surse de impact antropic (în special a celor din orașele Sighișoara, Târgu-Mureș și Târnăveni);
- finanțarea din fonduri naționale (guvernamentale) și internaționale (ex. PHARE, ISPA, USAID, UNEP) a realizării și implementării programelor de mediu la nivelul localităților rurale și urbane.

De asemenea, în funcție de particularitățile mediului înconjurător se pot aplica următoarele *strategii de planificare*:

- a. *Strategia dezvoltării durabile* trebuie să pună accentul pe două aspecte: (a). pe durabilitatea relațiilor dintre sistemul mediul local și sistemul de exploatare antropică; (b). pe durabilitatea relațiilor dintre potențialul mediului și exploatarea ecologică. Strategia vizează promovarea unor ramuri industriale cu impact redus asupra mediului și valorificarea resurselor turistice (Sighișoara, Târgu-Mureș).

- b. *Strategia reabilitării teritoriale* trebuie să pună accentul pe remodelarea spațiilor naturale (hidrice, geomorfice) și a celor construite (ex. mărirea spațiilor verzi la Sighișoara, Târgu-Mureș, Târnăveni; reabilitarea estetică și arhitectonică a satelor și orașelor). Reabilitarea teritorială permite organizarea spațială a județului pe principiile unei dezvoltări viabile. De asemenea, trebuie avute în vedere și aspectele legate de serviciile sociale, administrarea comunității, planificarea peisagistică, a infrastructurii și a utilităților publice.
- c. *Strategia reabilitării componentelor de mediu* presupune implementarea de politici de mediu adaptate specificului județului. Ea are două coordonate: (a). delimitarea de spații de intervenție prioritare și conservarea elementelor de peisaj cu valoare estetică, științifică, educațională; (b). reconstrucția (reabilitarea) ariilor și locurilor degradate.
- d. *Strategia utilizării terenurilor și a resurselor* va permite evaluarea corectă a valorii, capabilității și degradării terenurilor, dar și gestionarea durabilă a resurselor culoarului (gaz metan, materiale de construcție, peisaje). În momentul de față terenurile sunt exploatate intensiv sub raport agricol (arealele periurbane ale orașelor Sighișoara și Târgu-Mureș), industrial (Târnăveni, Târgu-Mureș) și infrastructural (drumul european E 60, magistrala feroviară M 300).
- e. *Strategia delimitării ariilor prioritare* va permite identificarea, delimitarea și evaluarea ariilor din cadrul județului care necesită acțiuni de reabilitare a mediului înconjurător (ex. Târnăveni, Târgu-Mureș). *Ariile de intervenție prioritară* sunt de trei tipuri: *cvasi-naturale* (peisajul geomorfologic de deraziune, alunecări de teren și torenți din proximitatea Sighișoarei); *urbane* (Sighișoara, Târgu-Mureș); *tehnogene* (Târnăveni, Târgu-Mureș).
- Delimitarea acestor arii se realizează funcție de „liniile de forță” naturale (morfologia asimetrică și poziția culoarului Mureșului și al Târnavei Mari, rețeaua hidrografică tributară Mureșului și Târnavelor) dar și induse antropice (polarizarea activităților industriale la Târgu-Mureș, Sighișoara, Luduș, Târnăveni; densitatea populației în județ).
- Strategia participării publice*, care trebuie să pună accentul pe angrenarea și implicarea populației locale în acțiunile prioritare de mediu dar și în participarea publică la actele

decizionale locale și regionale. Aveastă strategie trebuie să conducă la schimbarea mentalităților și la formarea unei „atitudini interesate” față de problemele de mediu la nivel local.

Orice acțiune de planificare este aprobată și implementată ca urmare a unui *proces decizional* care ține cont și de *necesitățile publice*. Deciziile de planificare au importante efecte asupra sistemelor teritoriale și se repercutează asupra componentelor de mediu. Practic, procesul de planificare poate fi aplicabil teritorial și efectiv în derulare doar prin participarea următorilor *factori de decizie și execuție* (situație valabilă pentru întreg județul Mureș):

- (a) la nivel național: ministerele de resort (ex. M.M.D.D., A.N.P.M.);
- (b) la nivel regional și județean: Agenția de Dezvoltare Regională Centru, Agențiile de Protecție a Mediului Mureș și A.R.P.M. Mureș, RA Apele Române SA;
- (c) la nivel local: Primăriile orășenești și comunale, ONG-uri, populație locală, agenți economici (ex. SC Artfil SA Sighișoara, SC Hochland SRL Sighișoara, SC Azomureș SA Târgu-Mureș, Gaz Metan Târgu-Mureș RA, ș.a.).

Obiectivele reabilitării și planificării mediului

Obiectivele planificării vizează atât aspecte și direcții generale (*obiectivele generale*) cât și soluționarea contextuală a problemelor de mediu existente (*obiective specifice*).

În acest context, *obiectivele generale ale implementării unei acțiuni de planificare a mediului* în cadrul județului Mureș sunt următoarele:

- aplicarea în teritoriu a strategiilor de dezvoltare durabilă cuprinse în Strategia de dezvoltare durabilă a României, elaborată în anul 2008 (pentru orizontul de timp 2013-2030);
- susținerea planificării teritoriale la nivel local și regional;
- integrarea armonioasă a componentelor de mediu și socio-economice la nivel local (Agenda 21) și regional;
- potențarea influențelor centrelor polarizatoare locale (ex. Târgu-Mureș, Sighișoara, Luduș, Reghin);

identificarea ariilor, sectoarelor și unităților de intervenție prioritară în vederea reconstrucției componentelor mediului (Târnăveni, Târgu-Mureș, Reghin);
promovarea de soluții alternative și de diminuare a disfuncționalităților de mediu existente în teritoriu;
implementarea de planuri locale de acțiune în ceea ce privește protecția mediului mediului la nivel județean (PLAM);
managementul integrat al resurselor locale și regionale (gazul metan, obiectivele culturale și turistice de la Târgu-Mureș, Sighișoara, Daneș, Luduș, Reghin);
aplicarea unor politici de mediu locale și reabilitarea teritorială (prin încărcătură, funcționalitate, utilitate) a ariilor din județ.

Toate investițiile și cheltuielile în acțiuni de protecție a componentelor de mediu și de diminuare a poluării industriale în perioada 1990-2008 se constituie în tot atâtea forme de impact antropic pozitiv.

Menționăm în acest sens, cheltuielile pentru protecția mediului realizate la nivelul localităților din județului Mureș de către agenții economici și administrațiile locale din municipiul Târgu-Mureș dar și de la Sighișoara, Luduș, Reghin Târnăveni și Iernut (conform APM Mureș, 2007). Agenții economici și administrația publică din județul Mureș au investit 28,5 milioane euro, în anul 2007

În ceea ce privește obiectivele propuse și *măsurile de diminuare a poluării industriale* pot fi menționate:

- realizarea programelor de re tehnologizare și modernizare a obiectivelor industriale puternic poluante (SC Azomureș SA, SC Artfil SA Sighișoara) și sancționarea agenților economici care nu respectă legislația de mediu în vigoare;
- promovarea tehnologiilor nepoluante și slab poluante (la Târnăveni, Târgu-Mureș și Sighișoara);
- menținerea la nivelul parametrilor proiectați a echipamentelor și instalațiilor de protecție a mediului;
- implementarea sistemelor de management de mediu (ex. ISO 14000) în obiectivele industriale (ex. SC Hochland SRL Sighișoara, SC Stimet SA Sighișoara, SC Ves SA Sighișoara, SC Azomureș SA Târgu-Mureș).

Impactul antropic asupra *componentei atmosferice* este o problemă complexă care impune o strategie de îmbunătățire pe termen lung mai ales pentru arealul Târnăveni-Târgu-Mureș. Ca atare, strategia de rezolvare a problemei poluării aerului urmărește îmbunătățirea calității aerului prin reducerea emisiilor la sursă.

O acțiune pe termen scurt pentru îmbunătățirea calității aerului constă în stabilirea unor priorități cum ar fi diminuarea efectelor asupra sănătății umane. Oricum, îmbunătățirea calității aerului este influențată de o serie de factori și particularități locale dintre care amintim:

modernizarea monitorizării calității aerului la nivelul localităților urbane și la sursele de emisie;

conformarea obiectivelor industriale cu standardele de mediu în vigoare (programele de conformare de maximum 5 ani);

reducerea emisiilor în cazul marilor poluatori (SC Azomureș SA Târgu-Mureș) precum și reducerea emisiilor până la standardele legale în vigoare;

diminuarea emisiilor provenite din trafic și realizarea de șosele de centură, verificarea și aplicarea penalităților de mediu (*ca instrument financiar*) și informarea opiniei publice (*ca instrument de comunicare*);

participarea publicului în procesul de autorizare și protecție a mediului.

De exemplu, pentru *diminuarea poluării aerului* s-au realizat o serie de lucrări în vederea diminuării emisiilor în atmosferă dintre care sunt menționate: modernizări ale centralelor termice la Târgu-Mureș și Sighișoara; SC Azomureș SA Târnăveni a utilizat fonduri de 3 mil. RON pentru inițierea investiției privind creșterea gradului de valorificare a dioxidului de sulf emis în atmosferă.

Dintre obiectivele și măsurile pentru *protecția surselor de apă potabilă, de suprafață și de adâncime* menționăm:

- delimitarea și protecția surselor de apă (neutralizarea și dezafectarea surselor de poluare din amonte pe Târnavă Mare, Mureș și Târnavă Mică) și reducerea noxelor din apele de suprafață cauzate de marii poluatori din culoar (SC Cesiro SA Sighișoara; SC Mopan SA Sighișoara; SC Artfil SA Sighișoara; SC Ves SA Sighișoara; SC Fontex SA; SC Siltex SA Sighișoara; SC Serv-Agromec SA

Sighișoara; SC Cambus SA Sighișoara; SC Faianța SA Sighișoara; SC Romcereal SA Sighișoara; SC ATT SA Sighișoara, Azomureș SA Târgu-Mureș);

- monitorizarea calității apelor de suprafață din surse locale prin creșterea numărului de analize și stabilirea măsurilor de protecție și a condițiilor de exploatare din faza de studiu și proiectare;
- stabilirea atribuțiilor de întreținere a cursurilor de apă și implicarea primăriilor în întreținerea cursurilor de apă care le revin în administrare;
- inventarierea surselor de poluare a cursurilor de apă din administrarea primăriilor și stabilirea unui program de neutralizare al acestora;
- stoparea evacuării de ape menajere și fecaloide direct în cursurile de apă, canale, șanțuri (în special în mediul rural);
- asigurarea de fonduri pentru extinderea rețelelor de canalizare în scopul reducerii poluării surselor de apă (ex. la Luduș, Daneș, Albești, Vânători ș.a.);
- modernizarea stațiilor de epurare existente (Târgu-Mureș, Sighișoara, Târnăveni) și amenajarea unor stații de epurare orășenești noi (Luduș);
- exploatarea optimă a rețelelor de canalizare comunale și implementarea de proiecte privind amenajarea unor stații de epurare spitalicești (cu potențial septic);
- extinderea determinărilor de calitate ale apelor curgătoare în afara secțiunilor de control existente pentru a identifica alte surse de poluare;
- dezafectarea tuturor depozitelor de reziduuri menajere care afectează direct calitatea apelor curgătoare sau modernizarea acestora.

În perioada 1970-2008, acțiunile de prevenire și combatere a **degradării solurilor** au constat în importante lucrări hidroameliorative: fixarea versanților cu valuri de pământ, remodelarea morfologiei (Sighișoara, Târgu-Mureș), agroterasare (Daneș, Albești, Micăsasa, Reghin, Iernut, Luduș), bararea și consolidarea văilor (Târnăveni, Luduș), extinderea pe terase a culturilor de vii și pomi fructiferi (Daneș, Târgu-Mureș, Batoș, Ernei ș.a.). La acestea se adaugă *organizarea antierozională* a terenului prin arat, pregătirea terenului pentru însămânțări, plantări și întreținerea culturilor agricole, raționalizarea rețelei de drumuri, aplicarea culturilor în fâșii și a benzilor înierbate, reducerea suprafețelor ocupate de plante prășitoare și mărirea suprafețelor cultivate cu plante păioase (Sighișoara, Târgu-Mureș, Daneș, Albești, Vânători, Band, Sărmașu, Zău

de Câmpie ș.a.). Astfel, la nivelul județului suprafețele pe care s-au executat lucrări de prevenire și combatere a eroziunii solului au fost de peste 5000 ha.

Obiectivele și măsurile privind asigurarea *salubrității localităților și a altor zone de interes public* au vizat și trebuie să vizeze:

- dotarea așezărilor urbane cu utilaje moderne ce colectare și transport a deșeurilor menajere (Sighișoara, Târgu-Mureș; Sovata, Luduș, Iernut, Târnăveni);
- măturatul (bi)săptămânal al străzilor în sate;
- menținerea curățeniei pe drumurile naționale și județene, în gări, autogări și parcări;
- salubritatea piețelor agroalimentare (ex. la Târgu-Mureș, Sighișoara, Sovata);
- desființarea rampelor de gunoi ilegale din localitățile rurale și urbane (acțiune finalizată în anul 2009).

Obiectivele și măsurile de gestionare a deșeurilor menajere și industriale trebuie să urmărească:

- precolectarea și colectarea selectivă a deșeurilor menajere;
- dotarea cu mijloace de transport moderne a deșeurilor menajere;
- stoparea depozitării reziduurilor industriale și din construcții pe rampele de deșeuri menajere;
- amenajarea de rampe de deșeuri industriale separate;
- închiderea definitivă a rampelor părăsite și reincluderea terenurilor în circuitul economic și agricol;
- colectarea diferențiată, distrugerea, neutralizarea și incinerarea deșeurilor spitalicești și extinderea supravegherii poluării apelor reziduale provenite din unitățile spitalicești (Târgu-Mureș și Sighișoara);
- diminuarea poluării estetice și a impactului vizual generate de diverse construcții, terenuri neproductive și rampe de deșeuri ilegal amplasate (Sighișoara, Târgu-Mureș, Luduș, Sărmașu, Albești, Târnăveni, Deda, Răstolița, Gurghiu);
- modernizarea rampelor de depozitare a deșeurilor menajere (Târgu-Mureș și Sighișoara) și industriale (Sighișoara, Târgu-Mureș și Târnăveni).

Obiectivele și măsuri de protecție a spațiilor verzi și a celor similare (parcuri, terenuri de joacă) trebuie să fie orientate către:

- aplicarea interdicțiilor pentru orice construcție pe terenuri destinate parcurilor, spațiilor verzi, terenuri de joacă pentru copii;
- înființarea de noi parcuri, spații verzi și terenuri de joacă (la Târgu-Mureș, Sighișoara, Iernut, Sovata, Luduș, Târnăveni; Reghin);
- recuperarea și reglementarea terenurilor destinate spațiilor verzi și similare din interiorul orașelor (Târgu-Mureș, Sighișoara, Târnăveni)
- interzicerea parcărilor pe spații verzi și aplicarea de sancțiuni contravenționale.

Obiectivele și măsurile de protecție a terenurilor agricole și silvice sunt orientate către:

- respectarea limitelor privind terenurilor intravilane și extravilane având la bază documentațiile din posesia O.C.O.T.A. Mureș;
- interdicții la eliberarea autorizațiilor de construcții pe terenurile agricole;
- utilizarea corectă a pesticidelor (depozitare, transport, utilizare) în toate localitățile județului;
- reducerea terenurilor ocupate de dejecții animaliere și redarea acestora circuitului agricol (Albești, Daneș, Stânceni, Luduș, Deda, Sângiorgiu de Pădure ș.a.);
- inventarierea și monitorizarea terenurilor supuse degradării în zone agricole și silvice;
- urmărirea strictă a delictelor silvice și respectarea cotei legale privind exploatarea masei lemnoase inclusiv la nivelul pădurilor comunale și private.

În ceea ce privește ***traficul (greu și de tranzit)*** trebuie avute în vedere următoarele obiective și măsuri de protecție:

- promovarea traficului durabil (pietonal, cu bicicleta) la nivelul consiliilor municipale (Târgu-Mureș, Sighișoara, Târnăveni, Sovata, Iernut, Reghin și Luduș);
- reorientarea sistemului de ocupare a trotuarelor în scop comercial (toate orașele județului);
- introducerea de restricții de circulație pe unele străzi (Târgu-Mureș și Sighișoara);
- dirijarea traficului rutier de tranzit prin realizarea unor centuri de ocolire a localităților urbane (Târgu-Mureș și Sighișoara) și extinderea sistemului de dirijare luminoasă în intersecții (Târgu-Mureș, Sighișoara, Reghin, Târnăveni și Luduș).

Menționăm faptul că în perioada 1990-2008, au fost realizate o serie de investiții pentru protecția componentelor de mediu la nivelul localităților județului de către

consiliile locale și primării. Acestea au vizat mai ales amenajarea și întreținerea spațiilor verzi (Sighișoara, Daneș, Luduș, Iernut, Târgu-Mureș ș.a.), drenări și dalări de șanțuri și canale (Daneș, Vânători, Luduș, Albești ș.a.), lucrări de întreținere la haldele de deșeurii menajere (Sighișoara, Daneș, Luduș, Târgu-Mureș, Târnăveni ș.a.). Totuși, efectele benefice ale cheltuielilor pentru protecția calității componentelor de mediu nu au înregistrat un trend crescător semnificativ deși volumul cheltuielilor a fost relativ ridicat comparativ cu perioada anterioară anului 1990.

Oricum, poate fi prognozată o evoluție pozitivă în domeniul protecției mediului pe termen scurt și mediu mai ales în cazul în care se vor soluționa problemele poluării produse de traficul rutier, de complexele industriale de la Târgu-Mureș și de gestionarea defectuoasă a deșeurilor menajere și industriale.

11.2. Disfuncționalități ale rețelei de localități

Județul Mureș deține o rețea de localități cu o structură și repartitie relativ echilibrată în teritoriu. Prin promovarea a patru comune la statutul urban (Sărmașu, Ungheni, Miercurea Nirajului, Sângeorgiu de Pădure) s-a depășit, la nivelul județului Mureș, densitatea medie de orașe / 1000 km² la nivel național, și au dispărut aproape toate regiunile despre care se putea afirma că sunt lipsite de orașe. Cu toate acestea, există încă areale insuficient deservite și situate la o distanță destul de mare de vreun centru urban, precum partea de est a Câmpiei Transilvaniei, spre limita cu județul Bistrița-Năsăud, valea Gurghiului și Defileul Mureșului, respectiv partea de nord și nord-est a județului Mureș. Mai mult, trebuie remarcat gradul de urbanizare deocamdată redus al celor patru noi entități urbane, și ponderea destul de ridicată a localităților componente (satelor aparținătoare) în totalul populației acestora. Astfel, este necesară susținerea financiară cu precădere a acestor orașe noi, ca prin multiplicarea dotărilor și serviciilor, acestea să își amplifice rolul pe care îl dețin în regiune, și să devină centre urbane în adevăratul sens al cuvântului.

Principala problemă a rețelei de localități din județul Mureș este însă numărul foarte mare de sate mici, cu o populație sub 500 de locuitori, care înregistrează în general o dinamică negativă destul de accentuată, în cazul unora fiind pusă sub semnul întrebării

însăși viabilitatea acestor așezări pe termen mediu și lung. Din cele peste 300 de sate cuprinse în această categorie, 85 înregistrau la Recensământul din 2002 o populație inferioară cifrei de 100 de locuitori. Acestea sunt cele mai apropiate de fenomenul de dispariție fizică, dacă nu se va interveni în timp util pentru revitalizarea lor. Majoritatea acestora fac parte din categoria „hodăilor”, cătune din Câmpia Transilvaniei, pentru prima oară repertoriate în *Indicatorul localităților din R.P.R.* din 1954. Ele nu au avut niciodată o populație prea numeroasă și, datorită izolării lor și a populației reduse, nu au beneficiat de dotările minime unei așezări rurale (școală, biserică). Astfel de așezări, cu o populație foarte redusă, se localizează și în alte părți ale județului Mureș, în special în Podișul Târnavelor, dar și pe valea Mureșului, în defileu, pe valea Gurghiului, etc.

Situația cea mai gravă se înregistrează în cazul celor 17 localități care au mai puțin de 10 locuitori, din care șase sate (Bârlibășoia, Maldaoci, După Deal, Hodaia, Șandru și Fântâna Babii) au fost înregistrate fără populație (populație zero) la Recensământul din 2002.

Este evident că trebuie acționat cu prioritate asupra acestor așezări, principalele direcții fiind următoarele: revitalizarea acestor așezări, acolo unde este posibil, printr-o politică prioritară de investiții care să determine apariția în scurt timp a unor standarde de viață suficiente pentru ca populația să revină în sate (repararea drumurilor, asigurarea unei minime infrastructuri tehnico-edilitare, construcția sau restaurarea unor clădiri de interes public – magazin universal, grădiniță, școală primară, bufet, etc); respectiv, acolo unde nu mai este posibil, sau investițiile sunt nerentabile și ineficiente, fără rezultate previzibile pe termen mediu, trebuie oficializată comasarea acestor așezări cu cele mai apropiate așezări viabile, în cadrul aceleiași unități administrativ-teritoriale, astfel încât limitele de comune sau orașe să rămână identice. O astfel de măsură nu trebuie să determine dispariția fizică a acestor așezări, care pot avea un statut asemănător celui pe care l-au avut (majoritatea) și anterior anului 1954, ca simple cătune, sau „cartiere” ale satelor mai mari din apropiere.

De altfel, existența unor așezări rurale fără cele mai elementare dotări nu mai este compatibilă cu cerințele și standardele actuale, și nici cu prevederile legale, de exemplu cele din Legea 351/2001 privind aprobarea PATN – Secțiunea a IV-a – Rețeaua de Localități.

Din nefericire, în județul Mureș există peste 100 de așezări rurale care nu beneficiază de aceste dotări elementare: școală primară, grădiniță, punct sanitar, magazin cu bunuri alimentare sau nealimentare, iar calitatea drumurilor de acces (drumuri comunale, de cele mai multe ori) lasă mult de dorit, unele drumuri fiind aproape imposibil de străbătut în anumite perioade ale anului (în special iarna, sau după precipitații bogate).

La nivelul reședințelor de comună, se constată că unele comune (Tăureni, Pogăceaua, Mădăraș, Hodoșa, Bereni, Corunca, Chibed, Zagăr) nu aveau un medic de familie în comună la nivelul anului 2006, iar mai multe comune (în special dintre cele mici) nu dețineau farmacie sau punct farmaceutic. De asemenea, rețeaua de apă potabilă și cea de canalizare erau destul de puțin extinse în mediul rural la nivelul anului 2006, fiind mai simplu de enumerat comunele care aveau acces la astfel de rețele, decât cele care nu aveau.

Astfel, la sfârșitul anului 2006, lungimea totală simplă a rețelei de distribuție a apei potabile era de 1326 km, din care 291 km în Târgu Mureș, 85 km în Sighișoara, 83 km în Reghin, 72 km în Târnăveni, etc, în vreme ce în mediul rural lungimea rețelei este de maxim câțiva kilometri în fiecare comună, acoperind de multe ori doar satul reședință de comună, acolo unde este cazul. De fapt, doar 56 de comune aveau instalată o rețea de distribuție a apei potabile, dintr-un total de 91. Comunele care nu deocamdată acces la rețeaua de apă se concentrează în Podișul Târnavelor (Bichiș, Adămuș, Băgaciu, Bahnea, Nadeș, Apold, Coroisânmartin, etc) și în Subcarpații Transilvăneni (Măgherani, eremitu, Hodoșa, Chiheru de Jos, Hodac, etc).

De altfel, și volumul de apă potabilă distribuit consumatorilor a scăzut semnificativ începând cu anul 1990. Spre exemplificare, dacă în 1990 se distribuiau 65136 mii km³ de apă potabilă, din care 34425 mii km³ de apă pentru uz casnic, în anul 2000 se distribuia doar aproximativ jumătate: 31406 mii km³ de apă în total, și 17939 mii km³ de apă pentru uz casnic, iar cifrele au continuat să scadă, astfel încât în 2006 se mai distribuiau 22253 mii km³ de apă, din care doar 12527 mii km³ de apă pentru uz casnic. Această scădere se explică pe de o parte, prin declinul accentuat al economiei și falimentul a numeroase unități industriale de mari dimensiuni, consumatoare de apă, și,

pe de altă parte, prin scăderea populației. Totuși, populația nu s-a înjumătățit, astfel că reducerea drastică a consumului de apă potabilă trebuie explicată și prin alte fenomene: necesitățile mai reduse de apă, economia făcută de unii cetățeni, existența unor surse alternative (izvoare, fântâni, chiar ape curgătoare), consumul mai ridicat de lichide îmbuteliate (apă plată, apă minerală, sucuri, etc). Este posibil ca nu doar volumul de apă potabilă să fi scăzut, ci și rețeaua de apă potabilă să sufere unele remanieri.

O situație negativă se întâlnește și în cazul rețelei de canalizare, și mai puțin extinsă decât cea de apă potabilă. Astfel, la sfârșitul anului 2006, lungimea totală simplă a rețelelor de canalizare publică era de 631 km, mai puțin de jumătate decât rețeaua de apă potabilă. Bineînțeles, și în acest caz, cele mai extinse rețele se regăsesc în municipii și orașe: 256 km în Târgu Mureș, 72 km în Sighișoara și Reghin, 57 km în Târnăveni, etc. Un simplu calcul ne arată că lungimea rețelei din orașe și municipii depășește semnificativ pe cea din cele 91 de comune, dintre care 24 dețin o asemenea rețea. Trebuie remarcat că rețeaua de canalizare, în cazul anumitor comune, are o lungime mai mică de 1 km, fiind deci dezvoltată superficial, la nivelul centrului reședinței de comună. Cele câteva comune care dețin o rețea de canalizare publică sunt situate în Câmpia Transilvaniei (Valea Largă, Zau de Câmpie, Șăulia, Miheșu de Câmpie, Band, etc), în apropierea municipiului Târgu Mureș (Corunca, Cristești, Sângeorgiu de Mureș, Sântana de Mureș, etc), și izolat în alte părți ale județului.

În mod paradoxal, deși județul Mureș este cel mai important producător de gaz metan din România, nu toate comunele sunt racordate la rețeaua de gaz metan. Astfel, în special comunele din partea de nord-est, din aria montană și cea subcarpatică (Chiheru de Jos, Ibănești, Hodac, Răstolița, Stânceni, Vătava, Brâncovenești), dar și unele comune din Podișul Târnavelor (Viișoara, Apold, Saschiz), și izolat și în alte părți ale județului, nu au acces la rețeaua de distribuție a gazelor naturale. În total, la sfârșitul anului 2006, 19 comune nu dețineau nici un metru de rețea. În ceea ce privește, lungimea totală simplă a conductelor de gaz metan, aceasta a crescut în continuu din 1990, de la 1488,4 km în anul menționat, la 2843,7 km în 2000 și la 3102,3 km în 2006. Surprinzător, volumul gazelor naturale distribuite a scăzut, atât în cifre totale, cât și în ceea ce privește consumul casnic. De exemplu, volumul gazelor naturale distribuite consumatorilor casnici a scăzut de la

304810 mii m³ de gaz în 1990 la 298547 mii m³ de gaz în 2000 și la doar 165583 mii m³ de gaz în 2006.

În cele din urmă, dacă cele patru municipii corespund necesităților impuse de indicatorii prevăzuți de lege, orașele din județul Mureș, în special cele patru centre urbane apărute mai recent (Sărmașu, Ungheni, Miercurea Nirajului, Sângeorgiu de Pădure) nu dețin toate dotările, instituțiile și echipările tehnico-edilitare prevăzute de lege, corespunzătoare acestui rang ierarhic. Astfel, spitalul apare doar la Luduș, în vreme ce la Sovata, Sărmașu, Miercurea Nirajului și Sângeorgiu de Pădure există doar centre de sănătate, la Iernut o unitate medico-socială, iar la Ungheni doar dispensar. Ca și în cazul spitalului, doar orașul Luduș deține judecătorie și parchet, în celelalte orașe lipsind cu desăvârșire; notari publici își desfășoară activitatea doar la Luduș, Sovata și Iernut; cinematografe nu mai există nicăieri (ca urmare a concurenței televiziunii); hoteluri corespunzătoare există doar la Sovata, iar la Iernut și Sărmașu lipsesc cu totul.

În concluzie, principalele probleme și disfuncționalități cu privire la rețeaua de localități din județul Mureș sunt următoarele: numărul mare de sate mici și foarte mici, cu dotări insuficiente sau chiar inexistente, dezvoltarea insuficientă a rețelelor tehnico-edilitare în mediul rural, gradul redus de urbanizare și dezvoltare urbană a anumitor orașe, în mod deosebit a celor patru așezări care au primit recent acest statut (Sărmașu, Ungheni, Miercurea Nirajului, Sângeorgiu de Pădure), și care trebuie sprijinite cu prioritate pentru a atinge acei parametri specifici mediului urban.

11.3. Disfuncționalități ale infrastructurii tehnice

Probleme și disfuncționalități-gospodărirea apelor

Densitatea rețelei hidrografice a județului este superioară mediei pe țară, ceea ce pe lângă o serie de avantaje, aduce și dezavantajul pericolului de inundații.

Problemele cele mai importante, pe care trebuie să rezolve politica gospodării apelor, sunt amenajările pentru acoperirea cerințelor de apă potabilă, industrială și pentru agricultură (știut fiind că o parte a teritoriului județului, aparținând Cîmpiei Transilvaniei, este deosebit de săracă în resurse de apă autohtone). Căutarea unor soluții interregionale

pentru asigurarea necesarului de apă pentru zonele deficitare. Terminarea lucrărilor de amenajări hidroenergetice de la Răstolița. Lucrările pentru combaterea pericolului inundațiilor (lucrări hidrotehnice, dar și împăduririle, etc.). Lucrări pentru protecția și îmbunătățirea calității apei (eliminarea surselor de poluare de orice fel, inclusiv lucrări de canalizare-epurare, depozitarea adecvată a deșeurilor, etc.). Extinderea utilizării stațiilor de epurare ecologice în toate comunele și zonele turistice cu sau fără rețea de canalizare. Ținând cont de situația economică generală din țară, este deosebit de îmbucurător că au început să funcționeze programe de investiții în domeniu, cu participarea capitalului străin (din partea Comunității Europene - BERD, dar și capitalului privat), în această direcție, credem, că mai există multiple posibilități și în viitor prin accesarea la Fondurile Structurale.

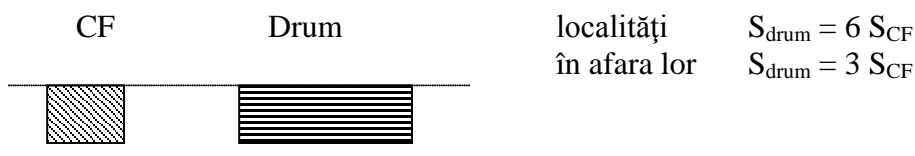
Probleme și disfuncționalități-rețeaua de transport și comunicații

- starea deplorabilă a multor DF (lungimea totală a drumurilor nu permite unei singure instituții să asigure o întreținere corespunzătoare a lor);
- accelerarea proceselor morfodinamice (în primul rând a eroziunii liniare) din cauza exploatării necorespunzătoare a DF;
- destabilizarea situației ecologice generale a zonei (aceste drumuri au permis penetrarea adâncă a activităților umane până în zone nu demult „sălbatică”, de activități nu întotdeauna civilizate: exploatarea forestieră clandestină, invazia turismului, construcția caselor de vacanță, suprapășunatul, inclusiv în zonele defrișate recent, nepermițând regenerarea pădurilor etc.):
- starea precară actuală a infrastructurii și a parcului mobil din cadrul transportului feroviar;
- cauza deteriorării (morale) este absența investițiilor de înlocuire pentru modernizare, în favoarea cheltuirii banilor pentru întreținere cu îmbunătățiri mărunte (opinie greșită ce nu împiedică amplificarea dezastrului);
- scăderea eficienței transportabilă a fluidității;

- prețurile foarte ridicate în raport cu calitatea și cantitatea prestărilor de servicii în transport;
- lipsa de informare, de fluiditate a informațiilor în interesul transportului între prestator și publicul călător;
- randamentul redus al personalului de servire, calificarea nesatisfăcătoare a personalului cu precădere care intră în contact cu călătorii;
- infrastructura feroviară se situează în prezent sub standardele UE.

Avantajele transportului feroviar comparativ cu transportul auto sau aerian:

- **consum de energie redus:**
 - ✓ energie specifică autoturism - $3,5 \times >$ energia specifică tren;
 - ✓ energie specifică camion - $8,7 \times >$ energia specifică tren;
 - ✓ consum de carburant aeronave $> 5 \times$ consum echivalent tren;
- **protecția mediului:**
 - ✓ emisie de gaze toxice tren - 1;
 - ✓ emisie de gaze toxice autoturism - 8,3;
 - ✓ emisie de gaze toxice autocamion - 30.
- **siguranță sporită:**
 - ✓ $24 \times$ p.acc.auto $>$ p.acc.tren
- **necesarul de spațiu (la un trafic echivalent):**

- **confort acustic:**
 - ✓ $C \text{ ac. tren} > C \text{ ac. auto};$

- **posibilitatea automatizării circulației;**
- **posibilitatea creșterii vitezei de circulație: până la 500km/h;**
- **circulația pe C.F. este independentă de starea vremii;**
- **confort în timpul călătoriei;**
- **viteze realizate în exploatare (ex. TGV – 300 km/h);**

Dezavantajele transportului feroviar comparativ cu transportul auto sau aerian:

- **investiția inițială mare;**
- **necesită întreținere costisitoare;**
- **accesibilitate scăzută în teritoriu;**
- **în transportul cu trenul mai sunt necesare și alte mijloace de transport pentru a ajunge la destinație.**

Prin urmare, calea ferată trebuie să fie competitivă cu transporturile rutiere și cu transporturile aeriene. Aceasta oferă pentru transportul de călători și de mărfuri timpuri reduși, confort, siguranță, regularitate.

Pentru traficul de călători dintre marile aglomerații urbane sunt necesare trenuri de mare viteză (tip T.G.V., I.C.E.), de asemenea urmărirea principiului separării traficului de călători de viteză mare de traficul de mărfuri (ex. Franța). Dezideratul pentru viitor – ca element al strategiei de dezvoltare este “comprimarea timpului”.

Principalele disfuncționalități în alimentarea cu energie electrică în cadrul județului sunt:

- *Gradul de electrificare a localităților județului este de 99,98%, singurele localități rurale neelectrificate fiind:*
 - ✓ Ștefăneasca - comuna Zau de Câmpie;
 - ✓ Nima Milașelului – comuna Crăiești;
 - ✓ Cirhagău – comuna Miheșu de Câmpie.
- *Există o serie de așezări aparținând localităților rurale care sunt parțial electrificate (55 localități), identificate în toate zonele județului, și care sunt cuprinse deja în programul de priorități privind electrificarea, cu termen de*

finalizare anul 2008. De asemenea, pe lângă acestea, datorită construcțiilor de locuințe în centrele urbane, este necesară extinderea rețelei de electrificare în șapte dintre aceste localități (Târgu Mureș, Reghin, Iernut, Luduș, Sovata, Târnăveni, Sighișoara), proiecte de asemenea incluse în programul de prioritate, termenul de realizare al acestora fiind anul 2008;

- *Starea tehnică necorespunzătoare a rețelelor.* Capacitățile de distribuție a energiei electrice prin rețelele din județul Mureș, sunt diminuate de gradul avansat de uzură fizică și morală a acestora (stâlpi de lemn, conductoare cu secțiune mică). În cea mai mare parte acestea au fost construite în perioada 1960-1970, ulterior executându-se doar lucrările strict necesare de reparații cu investiții minime.
- *Neîncadrarea în parametrii de funcționare a rețelelor electrice.* Gradul de fiabilitate și de încărcare a rețelelor electrice este diminuat din următoarele cauze:
 - ✓ lungimea mare a rețelelor electrice, construite în cea mai mare parte în sistem radial;
 - ✓ puncte de injecție cu energie electrică în număr redus. Acestea determină pierderi de energie electrică peste limitele admise, iar în unele capete ale rețelei de joasă tensiune, tensiuni mai mici decât cele prevăzute în norme.
- *Neasigurarea selectivității protecțiilor.* Aparatajul protecțiilor liniilor electrice din stațiile de transformare este neperformant, fiind depășit din punct de vedere moral. Cu toate acestea, protecția liniilor electrice de 110 kV este asigurată în condiții destul de bune, în schimb, liniile de medie tensiune este deficitară din punct de vedere funcțional. Liniile electrice de distribuție de joasă tensiune dintr-un post de transformare sunt lungi, uneori peste 2 – 3 km, ceea ce conduce la curenți de scurtcircuit mici la capete și în aceste condiții asigurarea selectivității protecției la scurtcircuit este dificilă și duce la limitarea încărcărilor liniilor.

▪ *Amplasarea rețelelor electrice în zone de risc.* Datorită condițiilor de relief specifice acestei zone a Transilvaniei, o parte din rețelele electrice, pentru a ajunge la mai mulți consumatori și a nu se lungi traseul acestora, au fost amplasate în arii mlăștinoase, supuse inundațiilor, torenților, alunecărilor de teren. Alte rețele au fost construite în arii poluate, zone muntoase cu altitudini de peste 1000 m, cu condiții meteorologice deosebite (chiciură, viteze mari ale vântului).

Aceste disfuncționalități ale rețelelor de distribuție se regăsesc în general în zonele care sunt mai îndepărtate de punctele de injecție (stațiile electrice de transformare 110/20 kV), mai slab dezvoltate economic, consumatorii de energie electrică fiind mai dispersați iar terenul este mai accidentat. La nivelul județului există încă un număr de 44 de localități care nu dispun de serviciile telefoniei fixe.

Tabel 11.1. Lista localităților din Județul MUREȘ care nu dispun de rețea telefonie fixă.

Nr. crt.	Denumire localitate	Denumire unitate administrativ-teritorială	Nr. locuitori
1	Ciurgău	Orașul Luduș	90
2	Căpeți	Orașul Sovata	213
3	Chinciuș	Com. Adămuș	17
4	Sâniacob	Com. Ațantiș	38
5	Coasta Grindului	Com. Chețani	15
6	Cordoș	Com. Chețani	54
7	Giurgiș	Com. Chețani	19
8	Linț	Com. Chețani	2
9	Fânațele Socol	Com. Cozma	24
10	Valea Sasului	Com. Cozma	31
11	Valea Ungurului	Com. Cozma	9
12	Nima Milășelului	Com. Crăiești	15
13	Fanațe	Com. Iclânzal	5
14	Fundoaia	Com. Gurgiu	138
15	Mirigioaia	Com. Hodac	34
16	Chisălița	Com. Iclânzal	12
17	Dupa Deal	Com. Iclânzal	16
18	Ghidașteu	Com. Iclânzal	22
19	Tăblășeni	Com. Iclânzal	26
20	Valea Iclandului	Com. Iclânzal	19
21	Porumbac	Orașul Iernut	32
22	Racameț	Orașul Iernut	26

23	Bujor	Com. Miheșu de Câmpie	72
24	Cirhagău	Com. Miheșu de Câmpie	13
25	Groapa Rădaii	Com. Miheșu de Câmpie	46
26	Mogoiaia	Com. Miheșu de Câmpie	20
27	Ștefanca	Com. Miheșu de Câmpie	47
28	Dobra	Com. Papiu Ilarian	48
29	Scurta	Com. Pogăceaua	17
30	Curețe	Com. Râciu	12
31	Obârșie (Craiești)	Com. Râciu	3
32	Valea Seaca	Com. Râciu	21
33	Titiana	Com. Sărmașu	39
34	Bezid Nou	Com. Sângeorgiu de Pădure	39
35	Loțu	Com. Sângeorgiu de Pădure	6
36	Dalu	Com. Sânger	6
37	Pripoare	Com. Sânger	64
38	Valișoara	Com. Sânger	2
39	Vaidacuta	Com. Suplac	30
40	Fânațe	Com. Fărăgău	13
41	Mălăiești	Com. Valea Largă	5
42	Ciretea	Com. Zau de Câmpie	77
43	Gaura Sângerului	Com. Zau de Câmpie	126
44	Stefâneaca	Com. Zau de Câmpie	31

STRUCTURA SOCIO-DEMOGRAFICĂ

11.4. Disfuncționalități demografice în județul Mureș

Asupra populației ca sistem își lasă amprenta o serie de factori de natură politică, economică, socială și/sau culturală, care conduc la apariția unor diferențieri în privința manifestării fenomenelor demografice în profil teritorial.

Vom încerca să evidențiem sintetic particularitățile demografice ale județului în cele ce urmează:

- stagnarea sau diminuarea demografică a populației orașelor;
- stoparea declinului demografic rural cu premise pentru o ușoară tendință de creștere;
- creșterea atractivității spațiului rural din proximitatea așezărilor urbane, care conduce la o relativă descongestionare demografică a urbanului, reliefată printr-un bilanț migratoriu pozitiv pentru rural și negativ pentru urban;

- natalitatea mai ridicată în rural față de urban, dar cu tendința de convergență a valorilor din ambele medii către nivelul de 11‰;
- menținerea încă a unui decalaj semnificativ între mortalitatea rurală și cea urbană (circa 4‰), în favoarea celei din urmă;
- bilanț demografic natural negativ la nivelul întregului județ (pentru ultimul deceniu), situat în jurul valorii de -1,5‰, diferențiat pe medii de rezidență: circa 0‰ în mediul urban, ceea ce înseamnă că orașele pierd populație prin emigrație, și de aproximativ -3‰ în rural, dar cu o ușoară tendință de evoluție pozitivă a indicatorului;
- atractivitatea demografică a județului reliefată prin soldul migratoriu extrajudețean pozitiv în raport cu majoritatea județelor țării, cu excepția câtorva județe din sud-vestul României;
- mobilitatea teritorială intrajudețeană, din ultimul deceniu, conduce la înregistrarea unor bilanțuri migratorii pozitive pentru rural și negative pentru urban.

Analiza SWOT

Puncte slabe

- *densitate fiziologică în creștere (ex. Cristești)*
- *redimensionarea etnică a populației unor așezări (Zagăr, Fărăgău, Băgaciu, Petelea)*
- *toate structurile de populație au fost influențate, până în prezent, de factorul politic*
- *existența unor dezechilibre la nivelul grupelor majore de vârstă datorate ponderii ridicate a vârstnicilor și în unele cazuri a populației tinere (Bichiș, Bala, Vetca) și intrarea în procesul de îmbătrânire demografică cu tendințe evidente în așezările rurale și incipiente în urban*
- *feminizarea populației din mediul rural (Vetca, Păsăreni, Sighișoara, Aluniș)*
- *scăderea ratei de activitate (Bichiș, Zagăr)*

Puncte tari

- *populație rurală în creștere (în apropierea municipiilor Tg. Mureș, Reghin etc.)*
- *populație ocupată în agricultură în scădere*
- *indicatori demografici pozitivi în culoarele de dezvoltare (Valea Mureșului, Târnave): densitate, creștere demografică, dependență socio-economică scăzută*
- *diversitate culturală → capital social și uman ridicat*

Riscuri

- *presiune demografică crescândă asupra terenurilor arabile (în periurbanul orașelor Tg. Mureș, Reghin, Sighișoara, Târnăveni)*
- *probleme sociale legate de includerea în procesul de școlarizare a rromilor și de infraționalitate*
- *creșterea gradului de dependență socio-economică cu deosebire în mediul rural Bichiș, Ogra, Vetca, Cosma etc)*
- *deficit de forță de muncă în urban ca urmare a piramidei actuale ← imigrație*
- *resurse de muncă precare ca urmare a gradului redus de școlarizare (Fărăgău, Papiu Ilarian, Bichiș)*

Oportunități

- *revigorarea ruralului prin imigrația populației orășenești în așezările apropiate și prin programe de dezvoltare comunitare*
- *consolidarea unor structuri socio-profesionale dominate de sectorul serviciilor*
- *diminuarea populației ocupate în agricultură și dezvoltarea unei industrii agro-alimentare competitive*
- *piață caracterizată de o mobilitate sporită a forței de muncă*
- *revigorarea piramidei vârstelor prin asigurarea și perfecționarea sistemului de școlarizare, sănătate, de asigurări sociale*

11.5. Elemente de prognoză a populației județului Mureș

Pentru elaborarea oricăror strategii de dezvoltare teritorială este necesară și cunoașterea perspectivei demografice. Acest lucru permite ulterior aprecierea resurselor necesare unei anumite zone, începând cu cele reclamate de satisfacerea nevoilor de ordin biologic și încheind cu cele de ordin spiritual. De asemenea, prognozele demografice stau la baza fundamentării deciziilor cu caracter politic, economic, social, precum și la elaborarea planurilor și strategiilor de dezvoltare urbanistică generală.

În ciuda apariției unui număr mare de metode noi, proiectările demografice folosesc pe scară largă metoda extrapolării, mai ales forma ei de extrapolare analitică.

Extrapolarea analitică se bazează pe o informație cunoscută care, prin prelucrare, permite să se pună în evidență trendul. Acesta este echivalent cu legea de creștere a fenomenului respectiv, lege presupusă a rămâne neschimbată în viitor. Extrapolarea poate să mențină această lege sau s-o modifice, ținând seama de intervenția mai mult sau mai puțin previzibilă a unor factori.

Problema unei proiectări demografice este de a determina pentru anumite momente de viitor numărul populației. Este necesar a fi făcută precizarea că proiectarea numărului total al populației, oferă rezultate utile pentru unele calcule generale, iar metoda utilizată este cunoscută și sub denumirea de metoda globală. Metoda globală sau sintetică de proiectare se bazează pe asocierea unei rate de creștere (descreștere) oarecare la numărul existent al populației, în funcție de o ipoteză care ar traduce o „lege” a evoluției viitoare a populației. Dintre variantele acestei metode mai utilizate sunt cele care folosesc o funcție liniară sau una exponențială.

Proiectarea pe baza unei funcții liniare ($y=a+bx$) se realizează cu ajutorul bilanțului (sporului) mediu. Formula generală este cea a unei progresii aritmetice: $P_n = P_0 + n\Delta$.

$$\Delta = P_1 - P_0/n$$

Proiectarea populației în baza unei creșteri exponențiale se bazează pe formula mediei geometrice a ritmului (ratei) mediu anual de creștere:

$$P_n = P_0(1+r)^n$$

$$(1+r)^n = P_n/P_0$$

$$(1 + r) = \sqrt[n]{\frac{P_n}{P_0}}$$

Proiecțiile demografice globale, bazate pe extrapolare plecând de la ipoteza unei evoluții exponențiale, reclamă o rigurozitate mai ridicată pentru datele statistice utilizate ca suport de calcul, motiv pentru care, de regulă, se iau în considerare informațiile demografice furnizate de recensămintele populației. Întrucât populația trebuie privită ca un sistem unitar, comportamentul de ansamblu al acestuia este determinat de evoluția mișcării naturale și a mobilității teritoriale a populației, sub influența unui mare număr de factori sociali și economici ce nu apar însă sub formă explicită, ritmul mediu anual de creștere reprezintă un element sintetic corespunzător pentru prognozele demografice.

În demersul nostru de estimare a mărimii populației, pentru orizontul anilor 2010 și 2015, 2020 și 2025, pentru prima dintre variante (optimistă), având ca ipoteză evoluția liniară, am luat în considerare bilanțul demografic general mediu, calculat pentru ultimul deceniu de date disponibile la nivelul unităților administrativ teritoriale ale județului (1997-2006), iar pentru cea de a doua (pesimistă), având ca ipoteză evoluția exponențială a populației, ne-am bazat pe ritmul mediu anual de creștere (descreștere) determinat pentru ultimul interval intercensitar (1992-2002), în ambele cazuri plecând de la premisa că cele două componente ale sistemului demografic – mișcarea naturală și migratorie – se vor menține, în continuare, în aceleași coordonate. O a treia variantă a proiecției demografice pentru unitățile administrativ teritoriale ale județului Mureș a fost obținută ca medie a celor două amintite.

Datorită faptului că în ultimul deceniu, mai concret - după recensământul din 2002, au survenit o serie de modificări în structura administrativ teritorială a județului, pentru această a doua variantă, bazată pe rata medie a bilanțului demografic general, am fost nevoiți să recurgem la anumite ponderări ale valorilor utilizate. Trebuie precizat faptul că din cauza utilizării unor serii statistice temporale restrânse, mai ales pentru unități administrativ teritoriale cu un potențial demografic mai redus (unitățile rurale, în general), doar pentru trei ani (2004-2006 – cazul comunelor Bereni, Corunca, Mădăraș și Sărățeni) sau patru ani (2003-2006 – comuna Chibed), pot rezulta proiecții demografice bazate pe valori conjuncturale, poate chiar discutabile prin prisma presupusei lipse de experiență în evidența statisticii demografice a noilor comune. Pentru aceste cinci situații

am recurs la completarea seriei statistice pentru zece ani, utilizând valorile unităților administrative din care s-au desprins noile comune. Nu s-a impus necesitatea unor ponderări similare pentru noile orașe înființate, datorită faptului că serviciile locale responsabile cu statistica mișcărilor demografice nu a fost afectate de schimbarea de statut a unității administrative, asigurând continuitatea evidenței seriilor statistice respective.

Analiza prognozelor elaborate. Evoluția fenomenelor demografice în România ultimelor două decenii evidențiază instalarea unui proces de îmbătrânire demografică, dublat de înregistrarea unor bilanțuri demografice generale negative, care, în final, conduc la scăderea numărului populației.

Având în vedere prognozele obținute, în toate cele trei variante, ideea generală care se desprinde în privința evoluției demografice a județului Mureș conduce la aceeași concluzie: populația județului se situează pe un trend, mai mult sau mai puțin, descendent. Pentru orizontul anului 2025, varianta medie, față de valoarea demografică de referință a anului 2006, evidențiază o scădere a populației cu 5,4%. În valori absolute scăderea respectivă ar fi de circa 31.000 de persoane. Alternativa optimistă, chiar dacă este descrescătoare, proiectează o populație mai redusă cu doar 1,4%, respectiv cu aproximativ 8.000 de persoane, ceea ce pentru durata a două decenii ar însemna practic menținerea populației la un nivel apropiat celui actual. Mai defavorabilă se prezintă alternativa pesimistă care ar putea conduce la o diminuare mai consistentă a populației județului, respectiv cu 9,4%, ceea ce ar însemna o scădere cu circa 55.000 de persoane, care ar conduce la o populație totală a județului de aproximativ 528.000 de locuitori.

Este de menționat faptul că în anul 2004, Institutul Național de Statistică (INS) a editat lucrarea Proiectarea populației României în profil teritorial până în anul 2005. Instituția respectivă, având la dispoziție o paletă mai largă de indicatori, a realizat proiecția respectivă pe baza metodei componentelor și s-a obținut, pentru orizontul anului 2025, o valoare de 540,7 mii locuitori în varianta medie, 565,1 mii – în varianta optimistă și 528,2 mii – în varianta pesimistă. Dacă comparăm rezultatele respective, surprindem faptul că ele, în general, confirmă previziunile noastre, cu mențiunea că varianta noastră medie și cea optimistă este cu circa 10.000 locuitori mai puțin „pesimistă” față de proiecția INS-ului. În ce măsură se vor confirma respectivele proiecții este greu de

apreciat atâta timp cât o predicție făcută în anul 2004 reliefează deja o eroare de +2000 de locuitori pentru anul 2005. Profilul teritorial al lucrării INS-ului se rezumă doar la nivelul județelor, însă există acoperire pentru acest fapt, metoda componentelor fiind mai puțin pretabilă pentru unități administrativ teritoriale de nivel inferior – municipii, orașe sau comune.

Revenind la prognoza noastră, subliniem că la nivelul mediilor de rezidență, toate cele trei variante proiectează pentru anul 2025 o scădere populației urbane, în medie cu 11,6 %, respectiv cu 6,5% în varianta optimistă și 16,6% în cea pesimistă (peste 50.000 de persoane). Ceva mai diferit stau lucrurile la nivelul ruralului a cărui populație, va crește în varianta medie cu 1,5%, în cea optimistă cu 4,4%, în timp ce scenariul pesimist i-ar putea aduce o diminuare cu 1,4%. Având în vedere ecartul destul de redus al variației creșterilor sau descreșterilor populației rurale, am putea considera că este foarte probabil ca populația rurală să rămână constantă, apropiată de nivelul actual.

În condițiile diminuării generale a populației urbane, marea majoritate a orașelor ar descrește însă în proporții diferențiate. Cele mai semnificative descreșteri ar urma să fie înregistrate în cazul orașelor vechi, consacrate: Târgu Mureș (-13% în varianta medie; -9% – în varianta optimistă; -16% în varianta pesimistă), Reghin (-12%; -4%; -19%), Sighișoara (-14%, -5%, -24%) și Târnăveni (-20%; -12%; -27%), acesta din urmă probabil orașul (municipiul) cu cea mai accentuată diminuare a populației. Ludușul va înregistra și el o scădere cu 13% în varianta medie, iar Sovata cu 8%. Scăderi, în varianta medie, însă mai puțin însemnate, ar urma să se înregistreze și în celelalte orașe, recent înființate: Iernut - -3%; Miercurea Nirajului - -0,4% și Sângeorgiu de Pădure - -4%. Populația ultimelor două orașe amintite este posibil chiar să crească în varianta optimistă. Excepțiile de la descreșterile variantei medii ale populației urbane aparțin orașelor Sărmașu, a cărui populație ar urma să fie mai mare cu circa 7%, și Ungheni (creștere cu 5% în varianta medie, dar și posibila descreștere cu 6% în varianta pesimistă).

Ruralul, mult mai eterogen din punct de vedere al potențialului demografic, dar și al celui de poziție, deși, luat în ansamblu, se va menține în apropierea nivelului actual, în profil teritorial sunt surprinse scenarii pentru perspectivă dintre cele mai diverse, atât cu creșteri cât și descreșteri de populație. Ca și concluzie generală, am putea menționa că, în general, populația comunelor situate în proximitatea așezărilor urbane, fapt care confirmă

tendința de relativa descongestionare demografică a așezărilor urbane prin stabilirea reședințelor în așezările din apropiere, precum și a celor poziționate la principalele axe de comunicație se situează pe un trend ascendent, iar ruralul profund, situat la distanță de oraș, precum și cel al comunelor mici din punct de vedere demografic va înregistra scăderi de populație.

Pentru argumentarea celor menționate, în categoria comunelor cu perspective de creștere a populației se încadrează: Sântana de Mureș, Livezeni, Corunca, Sângeorgiu de Mureș, Sâncraiu de Mureș, toate situate în proximitatea municipiului reședință de județ; Băgaciu (având Târnăveni-ul în vecinătate), Apold (Sighișoara) Solovăstru (Reghin) sau Ogra, Sânpaul și Nadeș, cu potențial de poziție favorabil (E60).

La polul opus, al comunelor care ar urma să înregistreze descreșteri ale populației, identificăm pe cele cu un potențial demografic redus și chiar îmbătrânit: Băla, Cozma, Vețca și Crăiești, iar din categoria ruralului profund, situat, de regulă, marginal față de axele importante de circulație sau la depărtare față de centrele urbane reprezentative ale județului, sunt de amintit comunele: Vătava, Hodoșa, Lunca, Lunca Bradului, Coroisânmartin, Gănești, Fărăgău, Păsăreni sau Cucerdea și Chiheru de Jos.

Perspectivile demografice identificate am putea considera că se încadrează în trendul general al evoluțiilor demografice specific perioadei actuale, atât la nivel național (la care deja s-au făcut referiri), cât și la cel internațional.

Pentru comparație cu tendințele demografice la nivel internațional, aducem în discuție proiecția populației pentru Europa, realizată de ONU – diviziunea Populație, care estimează, în varianta sa medie, o scădere de la 731 milioane locuitori (2005) la 715 milioane locuitori în 2025, însemnând o diminuare cu 2,2%. Dacă ar fi să ne raportăm la evoluțiile demografice ale statelor aflate într-o situație similară României, respectiv cele care au avut de suportat o perioadă de tranziție, iar ulterior au fost integrate în Uniunea Europeană, din nou surprindem similitudini din punctul de vedere al evoluției demografice. Începând cu anul 1990, majoritatea acestor state au înregistrat până în 2006, ca și România, scăderi de populație. Scăderile respective variază într-un ecart cuprins între 0,1% – Polonia și 17% – Estonia sau 14% – Bulgaria și Letonia. Excepțiile de la regulă sunt consemnate pentru Slovacia a cărei populație a crescut în același interval cu

2% și pentru Slovenia, țară a cărei populație, deși a scăzut ușor la un moment dat, în 2006 se situează la nivelul celei din 1990.

Pentru populația totală a celor 10 state foste comuniste integrate în UE, EUROSTAT prognozează pentru anul 2025 o scădere cu circa 3 milioane, respectiv cu 3%. La nivelul statelor luate individual, diminuări mai însemnate, față de populația anului 2006, sunt așteptate pentru Bulgaria și Letonia (-9%), Lituania (-7%), România (-5%) și Ungaria (3%). Ușoare scăderi (-1%) sunt estimate pentru Letonia și Polonia, în timp ce populația Slovaciei ar urma să se mențină la nivelul actual, iar pentru Cehia și Slovenia sunt estimate ușoare creșteri, cu circa 2%.

Tabelul 11.2. Prognoza populației județului Mureș – orizont 2010, 2015, 2020, 2025 (variante)

Localități	Varianta medie				Varianta 1 (optimistă)				Varianta 2 (pesimistă)			
	2010	2015	2020	2025	2010	2015	2020	2025	2010	2015	2020	2025
Total - județ	571.250	564.123	557.644	551.807	580.897	578.478	576.592	575.253	561.602	549.768	538.696	528.360
Urban	295.865	287.395	279.275	271.491	302.620	297.259	292.054	287.006	289.109	277.531	266.495	255.976
Rural	275.385	276.728	278.370	280.315	278.277	281.219	284.538	288.247	272.492	272.237	272.201	272.383
MUNICIPIUL TARGU MURES	142.192	137.305	132.598	128.066	143.521	139.945	136.458	133.058	140.862	134.664	128.738	123.073
MUNICIPIUL REGHIN	35.227	34.336	33.473	32.640	36.600	36.163	35.732	35.306	33.854	32.508	31.214	29.973
MUNICIPIUL SIGHISOARA	30.983	29.962	28.986	28.055	32.406	31.959	31.518	31.083	29.559	27.964	26.454	25.026
MUNICIPIUL TARNAVENI	25.041	23.829	22.682	21.595	26.118	25.236	24.383	23.559	23.964	22.422	20.980	19.630
ORAS IERNUT	9.516	9.458	9.401	9.344	9.659	9.637	9.615	9.593	9.372	9.279	9.186	9.095
ORAS LUDUS	16.998	16.491	16.001	15.525	17.450	17.006	16.574	16.152	16.545	15.976	15.427	14.897
ORAS SOVATA	9.821	9.645	9.473	9.304	10.042	9.924	9.807	9.692	9.600	9.366	9.138	8.915
ORAS MIERCUREA NIRAJULUI	6.086	6.141	6.196	6.253	6.380	6.509	6.640	6.774	5.792	5.772	5.752	5.732
ORAS SANGEORGHIU DE PADURE	5.484	5.451	5.420	5.390	5.644	5.682	5.720	5.759	5.323	5.220	5.119	5.020
ORAS SARMASU	7.731	7.870	8.011	8.155	7.736	7.864	7.993	8.125	7.726	7.876	8.028	8.184
ORAS UNGHENI	6.788	6.909	7.036	7.168	7.064	7.334	7.614	7.905	6.511	6.484	6.458	6.431
ACATARI	4.839	4.829	4.820	4.812	4.836	4.778	4.722	4.666	4.842	4.880	4.918	4.957
ADAMUS	5.988	5.978	5.969	5.960	6.100	6.137	6.174	6.212	5.875	5.819	5.763	5.708
ALBESTI	5.567	5.617	5.669	5.722	5.689	5.804	5.920	6.040	5.444	5.430	5.417	5.403
ALUNIS	3.238	3.204	3.170	3.137	3.228	3.192	3.155	3.119	3.248	3.216	3.185	3.154
APOLD	3.104	3.305	3.519	3.747	3.271	3.529	3.807	4.107	2.937	3.080	3.230	3.387
ATINTIS	1.674	1.695	1.717	1.739	1.708	1.745	1.784	1.824	1.639	1.644	1.649	1.654
BAGACIU	2.804	2.964	3.133	3.311	2.768	2.918	3.076	3.243	2.840	3.010	3.189	3.379
BAHNEA	3.819	3.804	3.789	3.774	3.869	3.864	3.860	3.856	3.769	3.743	3.717	3.691
BALA	775	693	619	554	771	676	592	519	779	710	646	588
BALUSERI	5.000	4.964	4.927	4.892	5.051	5.048	5.045	5.043	4.949	4.879	4.809	4.741
BAND	6.578	6.660	6.743	6.828	6.653	6.762	6.872	6.985	6.503	6.558	6.614	6.671
BATOS	4.275	4.350	4.427	4.505	4.255	4.328	4.403	4.479	4.294	4.371	4.450	4.530
BEICA DE JOS	2.184	2.139	2.095	2.052	2.201	2.156	2.113	2.070	2.167	2.122	2.077	2.033
BERENI	1.232	1.167	1.107	1.050	1.183	1.098	1.019	946	1.280	1.236	1.194	1.154
BICHIS	1.000	986	972	957	992	983	974	964	1.007	988	969	950
BOGATA	2.024	2.071	2.119	2.168	2.032	2.081	2.131	2.182	2.016	2.061	2.107	2.154
BRANCOVENESTI	4.177	4.043	3.913	3.787	4.029	3.876	3.729	3.588	4.325	4.209	4.096	3.985

BREAZA	2.558	2.565	2.572	2.579	2.546	2.537	2.527	2.518	2.569	2.592	2.616	2.640
CEUASU DE CAMPIE	5.633	5.749	5.868	5.991	5.773	5.958	6.149	6.346	5.493	5.540	5.587	5.635
CHETANI	2.859	2.858	2.857	2.857	2.804	2.786	2.768	2.750	2.914	2.930	2.946	2.963
CHIBED	1.715	1.675	1.636	1.599	1.696	1.649	1.603	1.559	1.733	1.701	1.669	1.638
CHIPHERU DE JOS	1.566	1.460	1.362	1.270	1.550	1.432	1.324	1.223	1.582	1.488	1.400	1.317
COROISANMARTIN	1.442	1.398	1.355	1.314	1.492	1.459	1.428	1.397	1.392	1.336	1.282	1.231
Localități	Varianta medie				Varianta 1 (optimistă)				Varianta 2 (pesimistă)			
	2010	2015	2020	2025	2010	2015	2020	2025	2010	2015	2020	2025
CORUNCA	1.853	1.972	2.100	2.237	1.977	2.148	2.332	2.533	1.728	1.796	1.867	1.940
COZMA	562	516	475	436	557	510	468	428	566	522	482	444
CRACIUNESTI	4.311	4.287	4.263	4.238	4.337	4.327	4.318	4.308	4.285	4.246	4.207	4.168
CRAIESTI	974	942	910	880	1.011	997	982	968	937	886	837	791
CRISTESTI	5.713	5.785	5.859	5.936	5.858	6.017	6.181	6.349	5.567	5.552	5.537	5.522
CUCERDEA	1.553	1.452	1.359	1.271	1.567	1.464	1.368	1.278	1.538	1.440	1.349	1.264
CUCI	2.156	2.134	2.114	2.094	2.116	2.077	2.040	2.003	2.195	2.191	2.188	2.184
DANES	4.909	4.937	4.966	4.996	5.021	5.102	5.184	5.268	4.796	4.772	4.748	4.724
DEDA	4.378	4.376	4.373	4.371	4.463	4.483	4.503	4.523	4.292	4.268	4.243	4.219
EREMITU	3.926	3.936	3.946	3.956	4.011	4.050	4.089	4.128	3.841	3.822	3.802	3.783
ERNEI	5.427	5.551	5.680	5.813	5.604	5.833	6.071	6.318	5.250	5.269	5.289	5.308
FANTANELE	4.898	4.779	4.663	4.550	4.925	4.806	4.691	4.578	4.870	4.751	4.635	4.522
FARAGAU	1.624	1.584	1.546	1.508	1.674	1.645	1.617	1.589	1.574	1.523	1.474	1.426
GALESTI	2.889	2.854	2.820	2.786	2.855	2.797	2.740	2.683	2.922	2.911	2.900	2.889
GANESTI	3.715	3.621	3.534	3.456	4.007	4.054	4.101	4.149	3.422	3.187	2.967	2.763
GHEORGHE DOJA	2.926	2.995	3.065	3.137	2.932	3.036	3.143	3.254	2.920	2.953	2.986	3.019
GHINDARI	3.190	3.130	3.071	3.012	3.199	3.145	3.091	3.038	3.181	3.115	3.050	2.986
GLODENI	3.823	3.858	3.892	3.928	3.771	3.806	3.841	3.877	3.875	3.909	3.943	3.978
GORNESTI	5.823	5.841	5.859	5.878	5.766	5.806	5.847	5.888	5.879	5.875	5.871	5.867
GREBENISU DE CAMPIE	1.755	1.837	1.924	2.015	1.703	1.758	1.814	1.872	1.806	1.916	2.033	2.158
GURGHUIU	6.149	6.009	5.871	5.738	6.196	6.086	5.977	5.871	6.101	5.931	5.765	5.604
HODAC	5.035	5.053	5.072	5.091	5.044	5.053	5.062	5.071	5.025	5.053	5.082	5.110
HODOSA	1.296	1.225	1.158	1.095	1.302	1.235	1.171	1.111	1.290	1.215	1.145	1.078
IBANESTI	4.363	4.257	4.155	4.055	4.378	4.266	4.158	4.052	4.348	4.248	4.152	4.057
ICLANZEL	2.313	2.354	2.395	2.438	2.243	2.265	2.288	2.311	2.383	2.442	2.502	2.564
IDECIU DE JOS	2.012	2.012	2.014	2.016	2.085	2.125	2.167	2.209	1.939	1.899	1.860	1.822
LIVEZENI	2.289	2.440	2.602	2.777	2.295	2.505	2.734	2.984	2.282	2.374	2.470	2.570

LUNCA	2.655	2.542	2.434	2.330	2.667	2.564	2.464	2.368	2.643	2.520	2.404	2.292
LUNCA BRADULUI	2.042	1.965	1.891	1.821	2.131	2.091	2.051	2.013	1.952	1.838	1.730	1.629
MADARAS	1.300	1.299	1.299	1.298	1.266	1.249	1.233	1.217	1.334	1.349	1.364	1.379
MAGHERANI	1.295	1.209	1.129	1.054	1.350	1.258	1.172	1.092	1.240	1.160	1.085	1.015
MICA	4.840	4.919	5.000	5.083	4.872	4.964	5.058	5.154	4.807	4.874	4.942	5.011
MIHESU DE CAMPIE	2.591	2.618	2.645	2.672	2.597	2.620	2.644	2.667	2.585	2.615	2.646	2.676
NADES	2.569	2.680	2.796	2.917	2.591	2.721	2.858	3.001	2.547	2.639	2.734	2.833
NEAJA	1.459	1.419	1.381	1.343	1.439	1.399	1.361	1.324	1.478	1.439	1.400	1.362
OGRA	2.555	2.627	2.701	2.778	2.557	2.630	2.705	2.782	2.552	2.623	2.697	2.773
PANET	6.114	6.176	6.239	6.304	6.235	6.359	6.486	6.616	5.993	5.993	5.992	5.992
PAPIU ILARIAN	1.005	998	990	982	1.006	996	985	974	1.004	999	994	989
Localități	Varianta medie				Varianta 1 (optimistă)				Varianta 2 (pesimistă)			
	2010	2015	2020	2025	2010	2015	2020	2025	2010	2015	2020	2025
PASARENI	1.763	1.699	1.638	1.578	1.718	1.657	1.598	1.541	1.808	1.741	1.677	1.615
PETELEA	2.870	2.915	2.961	3.009	2.948	3.031	3.115	3.203	2.792	2.799	2.807	2.814
POGACEAUA	2.051	2.069	2.088	2.108	2.032	2.013	1.995	1.976	2.069	2.124	2.181	2.240
RASTOLITA	2.159	2.148	2.138	2.130	2.159	2.182	2.205	2.229	2.158	2.114	2.071	2.030
RICIU	3.641	3.572	3.504	3.437	3.603	3.510	3.419	3.330	3.678	3.633	3.588	3.544
RUSII-MUNTI	2.261	2.262	2.264	2.266	2.304	2.327	2.351	2.375	2.218	2.197	2.176	2.156
SANCRAIU DE MURES	6.734	6.989	7.257	7.540	7.087	7.525	7.989	8.482	6.381	6.453	6.525	6.598
SANGEORGIU DE MURES	8.601	9.042	9.509	10.004	8.938	9.577	10.263	10.997	8.264	8.506	8.755	9.011
SANGER	2.622	2.700	2.781	2.865	2.534	2.572	2.611	2.650	2.709	2.827	2.951	3.080
SANPAUL	4.362	4.612	4.877	5.158	4.436	4.757	5.100	5.468	4.288	4.467	4.653	4.847
SANPETRU DE CAMPIE	3.080	3.019	2.960	2.902	3.052	2.977	2.903	2.832	3.107	3.061	3.017	2.972
SANTANA DE MURES	4.897	5.347	5.839	6.376	4.914	5.387	5.905	6.472	4.880	5.307	5.773	6.279
SARATENI	1.827	1.892	1.960	2.032	2.014	2.134	2.262	2.398	1.640	1.649	1.657	1.666
SASCHIZ	2.043	2.039	2.036	2.032	2.102	2.133	2.165	2.196	1.984	1.944	1.906	1.868
SAULIA	2.226	2.284	2.343	2.403	2.241	2.295	2.351	2.407	2.211	2.272	2.335	2.399
SINCAI	1.602	1.578	1.554	1.530	1.616	1.595	1.574	1.553	1.588	1.560	1.533	1.506
SOLOVASTRU	2.991	3.074	3.159	3.246	2.986	3.055	3.124	3.195	2.996	3.093	3.193	3.297
STANCENI	1.526	1.514	1.503	1.492	1.538	1.537	1.535	1.534	1.513	1.491	1.471	1.450
SUPLAC	2.202	2.135	2.071	2.008	2.166	2.111	2.058	2.005	2.237	2.159	2.083	2.010
SUSENI	2.387	2.423	2.460	2.497	2.430	2.486	2.543	2.601	2.344	2.360	2.377	2.393
TAURENI	1.035	1.030	1.024	1.019	1.024	1.016	1.007	999	1.045	1.043	1.040	1.038
VALEA LARGA	3.245	3.157	3.071	2.988	3.210	3.093	2.981	2.872	3.280	3.220	3.161	3.103

VANATORI	3.947	4.031	4.117	4.205	4.042	4.152	4.265	4.381	3.851	3.909	3.968	4.028
VARGATA	1.984	1.977	1.969	1.961	1.976	1.969	1.962	1.954	1.992	1.984	1.976	1.968
VATAVA	1.963	1.851	1.745	1.645	1.957	1.830	1.711	1.599	1.968	1.871	1.778	1.690
VETCA	772	725	681	639	760	711	664	621	784	739	697	657
VIISOARA	1.732	1.784	1.838	1.895	1.779	1.869	1.963	2.063	1.685	1.698	1.712	1.726
VOIVODENI	1.835	1.784	1.733	1.685	1.835	1.804	1.773	1.743	1.835	1.763	1.693	1.627
ZAGAR	1.224	1.250	1.278	1.309	1.276	1.349	1.427	1.509	1.172	1.151	1.129	1.108
ZAU DE CAMPIE	3.482	3.482	3.483	3.485	3.495	3.522	3.549	3.577	3.468	3.442	3.417	3.392

STRUCTURA ACTIVITĂȚILOR ECONOMICE

11.6. Disfuncționalități economice

Ca și puncte slabe ale economiei județului Mureș putem menționa: **productivitatea scăzută a muncii**, datorită faptului că **sectoarele care au valoare adăugată mică atrag o mare parte a populației ocupate**, precum și **consumul mare de energie în procesele de producție**. **Sectorul servicii este încă slab dezvoltat**, inclusiv la nivelul administrației publice, datorită nivelului scăzut de descentralizare a administrației de stat. Serviciile contribuiau cu 46,3% la formarea VAB județene în 2005 și cu 35,5% la ocuparea forței de muncă. Totuși, agricultura încă angajează 32,5% din forța de muncă regională și contribuie cu doar 11,6% la valoarea adăugată brută județeană.

Diversificarea economiei regionale prin câteva sectoare de excelență, dezvoltarea unor clustere de întreprinderi cu marcă înregistrată și tradiție în sectoarele mai competitive sunt factori pozitivi care ar putea să se transforme în oportunități de dezvoltare. Printre servicii, turismul este important pentru dezvoltarea economiei județului Mureș datorită potențialului natural și antropic, de valoare ridicată la nivel național și internațional. Chiar dacă există potențial, totuși, se poate observa că ponderea contribuției turismului la VAB județeană este mică (2,8%).

Analiza SWOT

<i>Puncte tari</i>	<i>Puncte slabe</i>
Potențial economic <ul style="list-style-type: none">- <i>poziție avantajoasă în centrul țării și al regiunii, facilitează legăturile cu restul regiunilor</i>- <i>condiții antropice și naturale variate, favorabile unei dezvoltări economice ample</i>- <i>produs intern brut în creștere, județul se situează pe locul doi la nivel regional</i>- <i>contribuția industriei județene la valoarea adăugată brută regională este ridicată</i>- <i>zonă atractivă din punct de vedere al investițiilor</i> Industrie <ul style="list-style-type: none">- <i>potențial industrial ridicat</i>	Potențial economic <ul style="list-style-type: none">- <i>produs intern brut pe locuitor scăzut în valoare absolută comparativ cu alte regiuni NUTS 3 din Europa (doar 34% din media EU-27)</i>- <i>grad ridicat de ocupare a forței de muncă în agricultură și alte activități cu valoare adăugată mică</i>- <i>productivitate scăzută a muncii</i> Industrie <ul style="list-style-type: none">- <i>potențial industrial insuficient exploatat</i>- <i>deși județul este lider pe piața națională la producția de îngrășăminte chimice,</i>

<ul style="list-style-type: none"> - <i>sector industrial diversificat</i> - <i>bogăția resurselor de substanțe minerale și gaz metan (peste 60% din producția totală)</i> - <i>adaptabilitate ridicată la cerințele pieței în cazul unor industrii precum lactate, bere, produse stratificate din lemn, ceramică pentru construcții</i> - <i>nivel tehnologic ridicat la unele ramuri industriale precum brânzeturi, bere, produse stratificate din lemn</i> <p>Resurse umane</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>creșterea gradului de ocupare în sectorul terțiar-servicii</i> - <i>rata redusă a șomajului, dominând șomajul de scurtă durată</i> - <i>forță de muncă bine pregătită profesional</i> <p>Infrastructură</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>drumuri naționale modernizate în proporție de 98%</i> - <i>existența unui aeroport internațional, care a înregistrat în ultimii ani creșteri semnificative la numărul de curse, numărul de pasageri transportați, precum și la cantitatea de marfă transportată</i> 	<p><i>această ramură este puțin adaptată la piață, iar nivelul de tehnologie este redus</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>desființarea unor unități industriale tradiționale și pierderea piețelor pe acest segment</i> - <i>ofertă redusă de servicii de consultanță în domeniul afacerilor (studii de piață/marketing, management de proiect, analize financiare</i> <p>Resurse umane</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>reducerea ratei de ocupare, mai ales în rândul femeilor</i> - <i>amplificarea migrației în special la populația tânără</i> <p>Infrastructură</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>drumuri județene și comunale modernizate în proporție foarte redusă (1,5%), în condițiile în care 80% din drumurile publice din județ intră în această categorie – infrastructură de transport local necorespunzătoare</i> - <i>densitate redusă a drumurilor publice</i>
<p>Oportunități</p>	<p>Amenințări</p>
<ul style="list-style-type: none"> - <i>construcția autostrăzii București-Budapesta care va străbate trei din cele șapte zone ale județului</i> - <i>finalizarea construcției parcului industrial Vidrasău</i> - <i>aderarea la UE oferă noi oportunități pentru investiții – programe europene – fonduri structurale</i> - <i>potențial de dezvoltare a cercetării în domeniile productive</i> - <i>crearea unor infrastructuri „inteligente” – centre de transfer tehnologic</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>capacitate redusă de adaptare a întreprinderilor la modificările care apar în structura pieței precum și la competiția pe piața europeană</i>

Alte disfuncționalități economice se leagă de :

- contribuția județului la produsul intern brut (PIB) al regiunii s-a redus între 2000 și 2005
- produsul intern brut pe locuitor este scăzut în valoare absolută, comparativ cu nivelul european
- în ultimii doi ani PIB/capita la nivel județean a fost mai redus decât media regională
- majoritatea activităților din sectorul industrial au o valoare adăugată mică

A. Analiza economică sectorială

- contribuția sectorului servicii la valoarea adăugată brută (VAB) se situează sub nivelul național
- la nivel de regiune este județul în care industria are contribuția cea mai mare, iar serviciile contribuția cea mai mică la VAB
- agricultura contribuie într-o mai mică măsură la formarea VAB în județul Mureș, doar 11,6%, în condițiile în care în acest sector e ocupată 32,5% din populație
- sectorul servicii este încă slab dezvoltat, iar în cadrul acestuia predomină activitățile cu valoare adăugată redusă precum și cu pondere destul de redusă din forța de muncă
- productivitatea scăzută a muncii
- consumul mare de energie în procesele de producție

B. Industrie

1. Resursele de substanțe minerale utile și valorificarea acestora:
 - epuizarea unor câmpuri gazeifere
 - dispariția unor mari consumatori industriali, precum combinatele chimice
 - scăderea accentuată a cantității de gaz metan extras
 - industria produselor clorosodice, cel mai mare consumator industrial de sare, este în declin
2. Baza energetică:
 - producția de energie electrică este puțin dezvoltată
3. Analiza producției industriale și a structurii acesteia:
 - adaptabilitate redusă la cerințele pieței și nivel tehnologic scăzut pentru industria îngrășămintelor chimice, industria conservelor și a zahărului, sticlărie
4. Distribuția spațială a activităților industriale:

5. Crearea de noi zone industriale – parcuri industriale

C. Servicii

Comerțul exterior

- balanța comercială a fost una deficitară, volumul importurilor fiind mai mare decât cel al exporturilor

D. Resurse umane

- populația ocupată s-a înscris pe un trend descendent, mai ales în rândul femeilor
- accentuarea migrației forței de muncă către țările din vestul Europei
- în comparație cu structura ocupațională de la nivel național, județul Mureș se caracterizează printr-o pondere mai ridicată a populației ocupate în sectorul agro-forestier, cel al industriei și construcțiilor și o pondere mult mai scăzută în cadrul serviciilor comerciale
- perspectiva numărului populației ocupate scăderi majore s-au produs în agricultură și silvicultură, industrie energetică și intermediari financiare
- în comparație cu salariul mediu net înregistrat la nivelul economiei naționale și regionale, salariile angajaților din Mureș, erau, în martie 2008, mai reduse, fapt care creează premisele migrării forței de muncă din județ către alte zone din țară cu salarii mai ridicate (București, Cluj, Sibiu, Brașov) sau către alte țări
- cei mai afectați de fenomenul șomajului sunt cei cu vârsta între 30-39 de ani și cei între 40-49 de ani, datorită flexibilității reduse

E. Analiza firmelor

- firmele active în agricultură, silvicultură și pescuit au avut o contribuție de doar 1,9% la cifra de afaceri realizată la nivel de județ în anul 2006, iar hotelurile și restaurantele cu puțin peste 1%